

Czech II

týden 2

Co jsi dělal? / Co jsi dělala?

minulý čtvrtek

včera (yesterday)

minulý rok

minulé pondělí

minulý měsíc

minulý týden

o víkendu

Člověče nezlob se!

PS 9+8 /64

Word order in a Czech sentence

- The word order in a Czech sentence is very flexible.
 - V sobotu ráno jdu do kavárny na snídani.
 - V sobotu ráno jdu na snídani do kavárny.
 - Do kavárny na snídani jdu v sobotu ráno.
 - Do kavárny v sobotu ráno jdu na snídani.
 - Na snídani do kavárny jdu v sobotu ráno.
 - Na snídani v sobotu ráno jdu do kavárny.
- All the sentences above have the same meaning. „Saturday morning I go to breakfast in the cafe.“
- But there are some “words” which are always placed in the same position in a sentence.

Druhá pozice (The second position in a sentence)

In the Czech language, there are two „words“ which are strictly placed in the second position.

- Reflexive particle SE (jmenovat se, dívat se...)
 - Past tense auxiliary verbs (jsem, jsi, jsme, jste)
-
- The second position doesn't necessarily have to be the second word in a sentence, but it is placed after the first piece of comprehensive information.
 - Kdy se díváš na televizi? Jak se jmenuješ?
 - Dívám se na televizi ráno. Jmenuju se Eva.
 - Ráno se dívám na televizi. Moje maminka se jmenuje Dana.
 - V sobotu ráno se dívám na televizi. Moje starší sestra se jmenuje Karla.
 - Každou sobotu ráno se dívám na televizi.

Doplňte reflexivní sloveso se na správné místo ve větě.

- Jak jmenuješ? –
- Jmenuju Filip Dvořák. –
- Moje maminka jmenuje Alice Dvořáková. –
- Můj tatínek jmenuje Jiří Dvořák.
- Můj mladší bratr jmenuje Vojtěch Dvořák.
- Moje starší sestra jmenuje Klára. Je vdaná a nejmenuje už Dvořáková. Teď jmenuje Novotná.
- Jak se jmenuješ?
- Jmenuju se Filip Dvořák.
- Moje maminka se jmenuje Alice Dvořáková.
- Můj tatínek se jmenuje Jiří Dvořák.
- Můj mladší bratr se jmenuje Vojtěch Dvořák.
- Moje starší sestra se jmenuje Klára. Je vdaná a nejmenuje se už Dvořáková. Teď se jmenuje Novotná.

Doplňte auxiliár „být“ na správné místo ve větě.

- (Já) Snídala v 7 hodin ráno.
- (Ty) Vstával brzy ráno.
- (My) Šli do školy.
- (Vy) Četli v knihovně knihy o anatomii.
- (Já) V pátek ráno pracoval a psal test.
- Snídal jsem v 7 hodin ráno.
- Vstával jsi brzy ráno.
- Šli jsme do školy.
- Četli jste v knihovně knihy o anatomii.
- V pátek ráno jsem pracoval a psal jsem test.

When you use a reflexive verb in the past tense, the auxiliary verb is first in the second position:

„Díval jsem se na televizi.“

„Učila jsem se anatomii.“

Cvičení 11/51

▶ 11. **Doplňte sloveso. Pozor na druhou pozici! Pak kontrolujte poslechem.**

Například: Byl jsem doma. Včera jsem byl doma.

1. Byl jsem v restauraci.
Včera **jsem byl** v restauraci.
2. Pracoval jsem doma.
V pátek **jsem pracoval** doma.
3. Bydlel jsem v Praze.
Minulý rok **jsem bydlel** v Praze.
4. Byla jsem v kanceláři.
Ve středu **jsem byla** v kanceláři.
5. Byli jste doma?
Večer **jste byli** doma?
6. Studovala jsem v Anglii.
Minulý rok **jsem studovala** v Anglii.
7. Vařili jsme guláš.
V neděli **jsem vařili** guláš.
8. Spal jsem v hotelu.
O víkendu **jsem spal** v hotelu.
9. Četl jsi tu novou detektivku?
Už **jsi četl** tu novou detektivku?
10. Dívali jsme se na ten nový film.
V neděli **jsem se dívali** na ten nový film.

PS 17 + 18/66

► 17. Změňte věty podle modelu. Pozor na druhou pozici.

Například: Byl jsem v restauraci. Včera jsem byl v restauraci.

1. Jedl jsem knedlíky. Včera
2. Spala jsem. O víkendu
3. Vařil jsem guláš. Včera
4. Četl jsem detektivku. Minulý týden
5. Měla jsem hlad a žízeň. Ráno
6. Díval jsem se na televizi. Včera v noci
7. Byl jsi včera večer doma? Ty
8. Viděli jste ten zajímavý film? Vy

► 18. V každé větě je chyba v druhé pozici. Opravte ji.

Například: Večer viděla jsem zajímavý film. – Večer jsem viděla zajímavý film.

1. Včera byli jsme celý den doma. –
2. Jsme nakupovali v supermarketu. –
3. Včera večer měla jsem velký strach, protože četla detektivku jsem. –
4. Jsme nechtěli jíst doma, jsme chtěli jíst v restauraci. –
5. Dneska odpoledne spal jsi? –

Useful phrase

- When using reflexive verbs in the 2nd person singular, the reflexive „se“ is contracted:

Díval ~~jsi-se~~ na televizi?

Díval ses na televizi?

Jak ~~jsi-se~~ měl o víkendu?

Jak ses měl o víkendu?

Co ~~jsi-si~~ koupil?

Co sis koupil?

Kde byla Marina?

- Dopoledne byla
 - A) v práci
 - B) ve škole
 - C) v restauraci
- Odpoledne byla
 - A) na mítinku
 - B) na koncertě
 - C) na konferenci
- Potom byla
 - A) u kamaráda
 - B) u kamarádky
 - C) u doktora

- doktora • hotelu • restauraci • škole • kině • obchodě • kanceláři • divadle • hospodě
- klubu • nemocnici • bance • kamaráda • kamarádky • firmě • supermarketu • letišti
- Praze • kavárně • parku • práci • zastávce • univerzitě • doktorce

v/ve	na	u
<ul style="list-style-type: none"> Hotelu Restauraci Škole Kině Obchodě Kanceláři Divadle Hospodě Klubu Nemocnici Bance Firmě Supermarketu Kavárně Parku Práci 	<ul style="list-style-type: none"> letišti zastávce univerzitě 	<ul style="list-style-type: none"> <i>doktora</i> kamaráda kamarádky

Praze

The locative case

You already know two Czech cases - nominative (a basic form of a word) and accusative (which we use to express a direct object in a sentence).

Today we will speak about another case – **the locative**.

One of the meanings of the locative is to denote location and it is the only one of the Czech cases which cannot be used without a preposition.

The prepositions used with the locative are for example: **v, ve, na**.

See the table for the endings of the locative.

Adjektiva ³		Substantiva ⁴		
-ý adjektiva (tvrdá)	-í adjektiva (měkká)	I. deklinační skupina	II. deklinační skupina**	III. deklinační skupina
Nominativ sg. končí na -ý	Nominativ sg. končí na -í	Nominativ sg. končí na konsonant/konsonant bez háčku*, -a, -o	Nominativ sg. končí na konsonant s háčkem, -e/-ě***, -c, -j, -tel, -el, -ev	Nominativ sg. končí na -a, -st, -í
novém	moderním	student <u>u</u> /studentov <u>i</u>	muž <u>i</u> /mužov <u>i</u>	kolegov <u>i</u>
novém	moderním	obchod <u>u</u> /obchodě	počítač <u>i</u>	-
nové	moderní	škole	restaurac <u>i</u> , kancelář <u>i</u>	místnost <u>i</u>
novém	moderním	kinu/kině	parkovišť <u>i</u>	nádraží

Some masculine inanimate and neuter nouns of the 1st declension group can alternate the endings -u and -e/-ě (v obchodu/v obchodě, v kinu/v kině). Some nouns, e.g. borrowed words or the nouns ending in -h, -ch, -k, -r, -g, have only the ending -u (vlak - ve vlaku, supermarket - v supermarketu). Most months also have the ending -u (v lednu, v únoru, v březnu).

In the feminine nouns of the 1st declension group, some consonants are softened, e.g. k → c, h → z (doktorka - mluvím o doktorce, Praha - mluvím o Praze).

In the nouns of the 1st declension group, the ending -ě after d, t, n, m, p, b, v, f is used. Compare: Mluvím o škole. × Mluvím o kavárně.

Historical changes in language development

Knowing about historical morphological and phonological changes may help you understand certain phenomena in the language today.

1. Alternation of ů – o:

dům – domy, v domě, stůl – stoly, na stole, moct – můžu, pomoct – pomůžu, můj – moje, tvůj – tvoje

Why? Because historically the sound ů developed from o: dóm > duom > dům.

2. The fleeting e

den – ve dne, dva dny
tatínek – mám tatínka, tatínkův

Why? Because old Czech had the sounds ъ (soft yer) and ь (hard yer). These sounds changed: starting from a word's end, every odd yer disappeared and every even one changed into e, e.g.: дѣнь – den, дѣнь – dny. That's why the sound e disappears in the declined singular forms and in the plural forms. Most masculine nouns ending in -ek, -ec and -en have a fleeting e, e.g.: tatínek, Vietnamec, den, as do most feminine nouns ending in -eň, e.g.: píseň. In our textbook we warn you about the fleeting e by underlining it on the vocabulary pages and in the glossary.

3. Alternation of certain consonants before -i and -e:

h > z, ž
ch > š
k > c, č
r > ř
g > z
d > d'
t > t'
n > ň

Why? Put very simply, we can say that the hard consonants h, ch, k, r, g, d, t, n "cannot stand" the added endings e and i and react to them by changing (see above). We find this change in the following grammatical phenomena:

- in the nominative plural of masculine animate nouns, e.g.: doktor – doktoři, kluk – kluci, student – studenti [studenti]
- in the nominative plural of masculine animate adjectives, e.g. dobrý – dobří, hezký – hezcí, tlustý – tlustí [tlustí]. However, in everyday spoken Czech this change does not take place.
- in the locative and dative of feminine nouns, e.g.: maminka – mamince, Praha – v Praze
- in the comparative of adjectives and adverbs, e.g.: krátký – kratší, drahý – dražší
- in feminine forms of possessive adjectives, e.g.: maminka – mamínčin, Barbora – Barbořin
- in diminutives, e.g.: králik – králíček

4. Sound shifts

In the past the vowels a, o and u changed after the soft consonants ž, š, č, ř, ď, ť, ň, c and j as follows:

- a, -o > -e (e.g. vesnica > vesnice, srdco > srdce)
- u > -i (e.g. juh > jih)

Put simply we can say that this resulted in two types of noun declension:

- hard declensions (the 1st declension group in our textbook)
- soft declensions (the 2nd declension group in our textbook). See the tables on p. 202 and 203.

▶ 2. Kde jste byl/a včera? Procvičujte substantiva z 1. deklinační skupiny v lokálu sg.

Například: supermarket – Byl/a jsem v supermarketu.

Byl/a jsem

1. klub – v klub... ^u	5. obchod – v obchod... ^{u/ě}
2. hotel – v hotel... ^u	6. kino – v kin... ^{u/ě}
3. divadlo – v divadl... ^e	7. hospoda – v hospod... ^ě
4. škola – ve škol... ^e	

▶ 3. Kde jste byl/a včera? Procvičujte substantiva z 2. deklinační skupiny v lokálu sg.

Například: letiště – Byl/a jsem na letišti

Byl/a jsem

1. kancelář – v kancelář... ⁱ	5. stanice – na stanic... ⁱ
2. restaurace – v restaurac... ⁱ	6. galerie – v galeri... ⁱ
3. práce – v prác... ⁱ	7. parkoviště – na parkovišt... ⁱ
4. nemocnice – v nemocnic... ⁱ	

- hotel • restaurace • škola • kino • obchod • kancelář • divadlo • hospoda • klub • nemocnice
- banka • firma • supermarket • letiště • Praha • kavárna • park • práce • zastávka • univerzita

-u	-i	-e	-ě
hotelu obchodu klubu supermarketu parku	restauraci kanceláři nemocnici letišti práci	škole divadle bance zastávce Praze	kině obchodě hospodě firmě kavárně univerzitě Masarykově univerzitě Brně

Kde jsi byl / byla (včera, minulý týden,
minulý měsíc, minulý rok...) ?

Byl / byla jsem v kině.

Byl / byla jsem na letišti.

Reflexive verbs

There are special verbs in the Czech Language called reflexive verbs.

jmenovat se, dívat se, mýt se, oblékat se, etc.

What does this pronoun "se" mean? In the Czech, we have two kinds of "se".

- 1) "Se" means nothing - It's just part of the verb that doesn't change. Its meaning has disappeared over time.
- 2) The pronoun "se" can mean itself - An example: the verb **mýt** x **mýt se**. "**Mýt**" - means to wash something. "**Mýt se**" - means washing oneself.

But even Czechs do not recognize the verbs in which "se" means something and in which there is only an empty formal part of the infinitive. Even Czechs have to learn this when learning the meanings of verbs. You will therefore have nothing else to do. I recommend you always check it in the dictionary (for example, dict.com) if the verb is reflexive or not.